

Забележка: всички имена, сюжетни линии и цитирани публикации, ресурси, архивни документи и артефакти в примерите са измислени.

КЪМ ВЪПРОСА ЗА РАЗВИТИЕТО НА ЖЕЛЕЗНИЦИТЕ В КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ

Проф. д.н. Иван Иванов

Транспортен университет

Резюме. Въз основа на данни на архивни фондове на ЦДА и ДА – Русе се анализира състоянието на железопътния транспорт на Княжество България на границата между XIX и XX век. Обосновава се неговата недоразвитост и недостатъчност. Установява се, че състоянието му през изследвания период обективно спъва икономическото развитие на страната и дава своето негативно отражение върху развитието на морските и речни превози. Това е установено от българските правителства, които се стремят да се справят с проблема чрез обновление на локомотивния парк.

Ключови думи: история на българската транспортна система; български правителства; железопътен транспорт

Увод

Историята на българската транспортна система от XIX век е обект на изследване в текущото столетие както на български, така и на задгранични изследователи (Roberts 2019, pp. 33 – 34). Но акцентът в изследванията е преди всичко върху строителствата на пристанища и железопътни гари, извършени в началото на миналия век¹, при това често на фокуса на вниманието са не толкова самите съоръжения, а монументалните скулптури, които ги украсяват². Още в периода между световните войни изследванията се фокусират върху...

1. Характеристика на транспортната система на Княжеството

Развитието на транспортната система на Княжеството за посочения период досега е реконструирано предимно по данни на ЦДА (Централен държавен архив) и ограничено по фондовете на ДА – Русе, и ДА – Пловдив (Yalin 2016). Посочената едностранчивост на историческата възстановка е забелязана от съвременните изследователи (Gogov et al. 2018). Тласък в комплексното осветяване на проблема даде откриването на два фонда в ДА – Видин (Държавен архив – Видин) и ДВИА (Държавен военноисторически архив)³, които ...

2. Развитие на железопътния транспорт чрез обновление на локомотивния парк и строителството на железопътни мостове

В своя статия доктор Живко Егов пръв посочва важността на сведенията, давани от новооткритите фондове в ДА – Видин, като обръща внимание на детайлното осветяване в съхранените документи на етапите на обновление на локомотивния парк (Егов 2020, р. 19) и на качеството на подготовката на кадрите в откритото в началото на миналия век Железничарско училище⁴. Особено място в публикацията заема анализът на учебния план⁵, който всъщност за пръв път бе обнародван от проф. Явор Попов (Роров 2017, р. 28) ...

Изводи и обобщения

В резултат на обследването на новооткритите фондове в ДА – Видин, и ДВИА е установено видимото осъвременяване на локомотивния парк, което позволи да се извърши нов прочит на развитието на железопътния транспорт в Княжество България от края на XIX век и началото на XX век.

Най-информативни са финансовите отчети, открити във фондовете на ДВИА...

Благодарности и финансиране

Статията е подготвена с финансовата подкрепа на ФНИ, грант № E02-8/2019.

Авторът благодари на служителите на ДА – Видин, и ДВИА за оказаното му съдействие при работа в архивите.

БЕЛЕЖКИ

1. Вж. ТРАНСПОРТНА АСОЦИАЦИЯ. *Сайт за история на транспорта в България*. Available from: <https://www.BDZ.ORG/gg#-old>. [Viewed 2019-7-17].
2. МИТОВ, Миро (скулптор). *Ваза на победителите*. Скулптура. Мрамор. Размери: 3779 x 1541 x 1385 мм. КОРЕВ, Алберт (дизайнер). Около 1928 г. In: Регионален исторически музей, Пловдив. Инв. № 13-9379; ANONYMOUS, 1929. *Diary of voice*. Gazzete of Bulgarian at London.
3. ЛУДГОРОВ, Русин [майор]. 13.10.1914 г. *Заповед по железопътната дружина №37*. Заповед. In: Фонд на железопътната дружина. Ф. 1077, оп. 1, а.е. 13, л. 12 – 13. At: ДВИА, Велико Търново. Digital surrogate available from: <https://www.military.com/2019/12/11/Echo=15764514>. [Viewed 2019-3-11].
4. ПЛЕВЕНСКА БИБЛИОТЕКА. *Железници*. [Железничарски уебсайт]. (Март 2018). Online. Железничарска плевенска библиотека, 2018. Archive copy available from: Internet archive (distributor), <https://www.BDarchiv.org/84830>. [archived 2018-12-22]. [Viewed 2019-3-11].

5. ЖЕЛЕЗНИЧАРСКО УЧИЛИЩЕ. 1908-07-12. *Учебен план*. Печатна хартиена бланка. Размери: 541 x 385 мм. In: Основен фонд, вх. № 583/6, инв. № I-2040/30, ед. л. At: Национален музей на образованието [НМО].

ЛИТЕРАТУРА

ГОГОВ, М.; ПЕТРОВ, М.; ГЕТОВ, Р., 2018. *История на българските железници*. София: Академ. ISBN 978-619-7928-59-2.

ЕГОВ, Ж., 2020. Железопътните мостове на Княжеството. *История*, Т. 28, №3, с. 13 – 19. ISSN 0861-3710.

ПОПОВ, Я., 2017. Учебната програма на Железничарското училище. В: П. ИВАНОВ (ред.). *История на Железничарското училище*. Сопот: LLRR, с. 23 – 29. ISBN 978-619-7128-51-1.

ЯЛИН, Б., 2016. *Развитие на транспорта в България*. Дисертация. Кардам: Виртуален институт. Available from: <https://www.kardam/winter-news/2018/12/1157614>. [Viewed 2019-9-19].

ROBERTS, P., 2019. Bulgarian railway stations. *Hiperboreea*, vol. 8, no. 2, pp. 33 – 49. DOI: 10.1515/opphil-2019-0029.

Acknowledgments & Funding

The article was prepared with the financial support of Funding agency FNI, Grant number E02-8/2019.

The author thanks the employees of DA – Vidin, and DVIA for their assistance in working in the archives.

REFERENCES

GOGOV, M.; PETROV, M.; GETOV, R., 2018. *History of the Bulgarian railways*. Sofia: Academ. ISBN 978-619-7928-59-2.

EGOV, J., 2020. The railway bridges of the Principality. *Istoriya-History*, vol. 28, no. 3, pp. 13 – 19. ISSN 0861-3710 [viewed 15 April 2021].

POPOV, L., 2017. The curriculum of the Railway School. In: P. IVANOV (ed.). *History of the Railway School*, pp. 23 – 29. Sopot: LLRR. ISBN 978-619-7128-51-1.

ROBERTS, P., 2019. Bulgarian railway stations. *Hiperboreea*, vol. 8, no. 2, pp. 33 – 49. DOI: 10.1515/opphil-2019-0029.

YALIN, B., 2016. *Development of the transport in Bulgaria*. Doctoral dissertation. Kardam: Virtual Institute. Available from: Kardam-Thesis, <https://www.kardam/winter-news/2018/12/1157614>. [Viewed 2019-9-19].

ON THE ISSUE OF THE DEVELOPMENT OF THE RAILWAYS IN THE PRINCIPALITY OF BULGARIA

Abstract. Based on data from the archives of the Central State Archives and DA-Ruse, the state of the railway transport of the Principality of Bulgaria on the border between the 19th and 20th centuries is analyzed. Its underdevelopment and insufficiency are justified. It is established that its condition during the studied period objectively hinders the economic development of the country and has its negative impact on the development of sea and river transport. This has been established by the Bulgarian governments, which are trying to deal with the problem by renovating the locomotive fleet.

Keywords: history of the Bulgarian transport system; Bulgarian governments; railway transport

Prof. Ivan I. Ivanov, DSc.

ORCID iD: 0000-0001-7541-162X

Web of Science ResearcherID: Y-2942-2007

Transport University

1000 Sofia, Bulgaria

E-mail: i.ivanov@uwe.bg